

دکتر حسن عبدالله زاده و محبوبه صفار
به ترتیب مدیر گروه سلامت خانواده و
MPH بهداشت باروری و مربی مامایی مرکز آموزش
بهورزی، دانشگاه علوم پزشکی سبزوار
فرح ناز فولادبنند کارشناس آموزش بهورزی و رابط
فصلنامه بهورز دانشگاه علوم پزشکی شیراز

اهداف آموزشی

- امید است خوانندگان محترم پس از مطالعه مقاله:
- مشاوره قبل از ازدواج را تعریف کنند.
- انواع مشاوره ازدواج را با توجه به مراحل آن بیان کنند.
- اهمیت مشاوره قبل از ازدواج را توضیح دهند.
- اهمیت انجام آزمایش های قبل از ازدواج را بیان کنند.

ضرورت آموزش ها قبل از آغاز زندگی مشترک ازدواج با طعم مشاوره

مقدمه

ازدواج یکی از با ارزش ترین و مقدس ترین وقایع زندگی افراد است که نه تنها مورد پذیرش تمام اقوام و ملل مختلف و فرهنگ ها در جهان، بلکه مورد تأکید تمامی ادیان الهی نیز واقع شده است. در دین مقدس اسلام نیز ازدواج به عنوان یکی از ارکان دین و حافظ نیمی از آن معرفی شده است. ازدواج و تشکیل خانواده برای همه انسان ها یک نیاز طبیعی است که از فطرت و آفرینش ویژه آنان سرچشمه می گیرد و هرگونه آسیبی به این بنیاد مقدس پیامدهایی را در تحول ساختاری کلی جامعه و نظام های ارزشی و فرهنگی آن به دنبال دارد. برای حفظ کانون مقدس خانواده باید از هیچ تلاشی فروگذار نکرد. مشاوره پیش از ازدواج به منظور کسب مهارت های کافی و توانمندسازی فردی برای رسیدن به اهداف ازدواج و استحکام خانواده و کاستن از آسیب های اجتماعی ضروری است و یکی از راهکارهای درمانی و پیشگیری کننده است. تحقیقات و شواهد بسیاری نشان می دهد که در جوامع امروز، زوج های جوان در اوایل زندگی مشترک به خصوص در دو سال اول با مسایل و مشکلات گوناگون و گاه شدیدی مواجه هستند و بیشترین آمار درگیری ها و طلاق و حتی خیانت های جنسی یا عاطفی در این مقطع دیده می شود.

مشاوره قبل از ازدواج

مشاوره یک فرآیند کمک کننده است که در آن مشاور نهایت سعی خود را خواهد کرد تا با ایجاد توانایی در فرد متقاضی وی را به گرفتن بهترین تصمیم قادر سازد. در مشاوره قبل از ازدواج مشاور سعی می کند، اطلاعات صحیح و کاملی را به منظور ارتقای آگاهی زوج های جوان در اختیار آنان قرار دهد تا به خوبی بتوانند مسؤلیت ها را تقسیم کنند و با نیازها و خواست های یکدیگر درست برخورد کنند. هم چنین به آنان کمک می کند تا درباره باروری و راه های جلوگیری از حاملگی تصمیم آگاهانه و آزادانه بگیرند. زوج ها یاد می گیرند که زندگی مشترک آغاز دوستی صادقانه ای است که باید تا پایان راه ادامه یابد و در هرگام نیز مستحکم تر و استوارتر شود. این هم در سایه آگاهی ها و ارتقای دانش قبل از ازدواج در خصوص سلامت خانواده به دست خواهد آمد.

انواع مشاوره ازدواج

توجه به روند ازدواج نشان می دهد که هر یک از مراحل آن به مشاوره مخصوص آن مرحله نیاز دارد. مراحل مشاوره ازدواج عبارتند از:

۱. مشاوره قبل از ازدواج: هدف اصلی مشاوره در این مرحله، کمک به افراد جهت انتخاب زوج مناسب است. این مرحله مهم ترین مرحله مشاوره ازدواج است، زیرا جنبه پیشگیری دارد و در صورت هدایت صحیح موجب تأمین بهداشت روانی خانواده می شود. افرادی که ازدواج فامیلی دارند باید بعد از پایان این مرحله و قبل از ورود به مرحله بعد، آزمایش ها و مشاوره ژنتیک را نیز انجام دهند.
۲. مشاوره حین ازدواج: هدف از مشاوره در این مرحله، تحکیم پایه های زندگی مشترک است. شناخت زوج ها از یکدیگر، به دست آوردن اطلاعات درباره روانشناسی زن و

مرد، چگونگی رفتار صحیح آنها با یکدیگر و جلوگیری از بروز اختلاف نظرها و عمیق شدن آن از اهداف این مرحله از مشاوره است.

۳. مشاوره بعد از ازدواج: زوج ها در این مرحله، یعنی شروع زندگی مشترک؛ مسایل فرهنگی، عقیدتی، اجتماعی و سنن مورد قبول یکدیگر را عملاً تجربه می کنند و ممکن است قادر به حل پاره ای از تعارض ها و اختلاف ها نباشند، بنابراین مشاوره در این مرحله برای راهنمایی آنها و پیشگیری از بروز اختلاف مفید خواهد بود.

اهمیت مشاوره قبل از ازدواج

در مشاوره قبل از ازدواج عوامل متعددی باید، مورد شناسایی قرار گیرند که برخی از این عوامل عبارتند از: میزان جاذبه فیزیکی، همانندی فرهنگی، هماهنگی در منش و شخصیت، همانندی در هوش و تحصیلات و ... که هر اندازه این همانندی و هماهنگی بیشتر باشد، سلامت آن ازدواج بیشتر خواهد بود. مشاوره قبل از ازدواج ابتدا در زمینه مسایل پزشکی، مسأله گروه های خونی و ژنتیکی آغاز شد و امروزه کم کم در زمینه مسایل شخصیتی و روانی و روابط نیز در حال شکل گیری و کاربرد است. کارکردهای مشاوره قبل از ازدواج بسیار مهم هستند که در ذیل به آنها می پردازیم:

۱. **بررسی ملاک های ازدواج سالم در مشاوره قبل از ازدواج:** مشاوره قبل از ازدواج در اولویت اول به روشن ساختن ملاک هایی می پردازد که برای داشتن یک انتخاب مناسب در ازدواج ضروری هستند. توجه نکردن به تعیین چنین ملاک هایی و ارزش گذاری و اولویت بندی نامناسب آنها اغلب موجب ناکامی های بعدی می شوند. بر این اساس در مشاوره قبل از ازدواج تلاش می شود، ملاک های افرادی که قصد ازدواج دارند بررسی شده و راهنمایی لازم در مورد نظر داشتن به ملاک های مناسب ارایه شود.

۲. **بررسی آمادگی دو طرف برای ازدواج:** سن ازدواج عامل مهمی است که می تواند رضایت از زندگی مشترک را تحت تاثیر قرار دهد. هر چند این عامل به تنهایی نمی تواند تعیین کننده باشد، اما عامل مهمی است که باید مورد توجه قرار گیرد. چرا که افراد مختلف در سنین متفاوت به پختگی و آمادگی لازم برای ازدواج می رسند. یک فرد ۲۵ ساله ممکن است، از پختگی و رشد و تکامل روانی، اجتماعی و عاطفی برخوردار باشد در حالی که فرد دیگری در سن ۳۵ سالگی چنین آمادگی را نداشته باشد.

۳. **بررسی تطابق و تناسب شخصیتی زوج ها در ازدواج:** ویژگی های شخصیتی بسیار متنوع و متعدد هستند، اما برخی از آنها اثر بیشتری بر رضایت از زندگی مشترک دارند. از ویژگی های مهم شخصیتی که تاثیر قابل توجهی در این زمینه دارند، می توان به درون گرایی و برون گرایی اشاره کرد. افراد درون گرا تمایل زیادی به گذراندن اوقات خود به تنهایی دارند، در حالی که برای افراد برون گرا تحمل چنین شرایطی بسیار سخت و آزار دهنده است. افراد درون گرا سرگرمی هایی چون مطالعه و ... دارند، در حالی که افراد برون گرا در شرایط جمعی و سرگرم کننده لذت می برند، مثل بازی های دسته جمعی. بنابراین ازدواج فرد درون گرا با فرد درون گرا می تواند موفق آمیزتر باشد تا ازدواج فرد درون گرا با فردی برون گرا.

تشخیص مبتلایان به تالاسمی

سلول های قرمز خون انسان وظیفه اکسیژن رسانی به قسمت های مختلف بدن را به عهده دارند. آنها این کار را از طریق ماده ای در درون شان به نام هموگلوبین انجام می دهند. هموگلوبین دارای دو قسمت است. قسمت اول از چهار زنجیره درست شده است و قسمت دوم را اتم آهن تشکیل می دهد. هر گاه به علل مختلف، مقدار آهن بدن کم شود، باعث نوعی کم خونی به نام کم خونی فقر آهن می شود و اگر زنجیره های هموگلوبین دچار اشکال شوند، یک بیماری ارثی خونی به نام تالاسمی ایجاد می شود و بسته به این که کدام زنجیره و چه تعداد از این چهار زنجیره هموگلوبین، دچار اشکال شود، انواع مختلف آن به وجود می آید.

• **تالاسمی مینور:** یک بیماری تلقی نمی شود؛ بلکه در واقع یک مشخصه خونی است که مانند رنگ پوست به ارث می رسد. زندگی فرد مبتلا به تالاسمی مینور کاملاً عادی است و می تواند به فعالیت های عادی روزمره بپردازد و فقط از طریق انجام آزمایش خون می توان مشخص کرد که فردی دارای ژن تالاسمی است.

• **تالاسمی ماژور:** نوعی اختلال در هموگلوبین است و فرد مبتلا دچار کم خونی شدید خواهد شد. این بیماری در چند ماه اول زندگی نشانه های واضحی ندارد. از حدود شش ماهگی نشانه های بیماری آشکار می شوند که عبارتند از: تغییر قیافه صورت، پوکی استخوان ها، اختلال رشد، بلوغ جنسی تأخیری، نارسایی قلبی، اختلال عملکرد غدد داخلی مانند لوزالمعده و بروز دیابت، مشکلات قلبی عروقی، مشکلات گوارشی. بنابراین طول عمر این افراد از حد معمول کوتاه تر است.

چگونگی انتقال ژن تالاسمی

اگر هم زن و هم مرد به صورت پنهان دچار این عارضه باشند، در این صورت خطر جدی برای ابتلای فرزندان شان وجود دارد. پیش از ازدواج با یک آزمایش ساده خون می توان به وجود بیماری پی برد. اگر قبل از ازدواج های فAMILIی و یا در سایر ازدواج ها آزمایش خونی از دختر و پسر انجام گیرد، در صورت مبتلا بودن آنها، می توان به موضوع پی برد. لذا همه داوطلبان ازدواج قبل از عقد، حتماً آزمایش خون را جهت کشف تالاسمی انجام می دهند و در صورت مبتلا بودن هر دو زوج، از ازدواج حتی الامکان صرف نظر می کنند چرا که حاصل این ازدواج ممکن است، کودکی مبتلا به تالاسمی ماژور باشد.

آزمایش های قبل از ازدواج

برای کسب اطمینان از سلامت زوجها انجام آزمایش های زیر، قبل از ازدواج ضروری است:

• **تشخیص مبتلایان به سیفلیس:** بیماری های مقاربتی که در زمان تماس جنسی از فردی به فرد دیگر منتقل می شوند را می توان قبل از ازدواج و یا قبل از بارداری به وسیله معاینه ها و آزمایش های اختصاصی تشخیص داد. برخی از این بیماری ها عبارتند از: سوزاک، سیفلیس، کلامیدیا، ایدز و زگیل تناسلی. با تشخیص این گونه بیماری ها می توان از ابتلای فرد دیگر (همسر) و احتمالاً ابتلای به جنین به بیماری پیشگیری کرد.

پیشنهادها

جوانان عزیزی که در آستانه شروع یک زندگی مشترک هستند، بهتر است از همین ابتدای زندگی سرنوشت خود را به دست قضا و قدر نسپارند و برای ابعاد مختلف زندگی، از نظر اقتصادی، اجتماعی، تحصیلی، اخلاقی، تعداد فرزندان و نحوه تربیت و وظیفه پدر و مادری خود در آینده برنامه ریزی مناسب کنند تا به یاری خداوند متعال سعادت‌مند شوند.

زوج‌های گرمی باید توجه داشته باشند که:

- در صورت بروز هر گونه مشکل در زمینه روابط زناشویی جهت مشاوره به مراکز بهداشتی درمانی مراجعه کنند.
- بدانند که بسیاری از مسایل و مشکلات در این مورد (روابط زناشویی) با راهنمایی و ارایه راه‌حل‌های ساده بر طرف خواهد شد.

مشاوره ژنتیک و ازدواج‌های فامیلی

از اصلی‌ترین اهداف مشاوره ژنتیک، مشخص کردن خطر وقوع یا تکرار یک بیماری ارثی در هر حاملگی است. تمام افرادی که هر یک از موارد زیر را در خود یا اجداد خود دارا هستند، قبل از تصمیم به ازدواج یا قبل از بچه دار شدن یا در حین حاملگی و یا بعد از زایمان، باید تحت مشاوره ژنتیک قرار گیرند.

ازدواج‌های فامیلی، حاملگی در سن ۳۵ سال یا بالاتر، وجود نقایص مادرزادی، عقب ماندگی ذهنی یا تأخیر در رشد، کوتاهی بیش از حد قد و سایر اختلال‌های رشدی، نازایی یا سقط‌های مکرر در زنان و عقیمی در مردان، ناتوانی‌های جسمانی که در هنگام بلوغ شروع شده‌اند، سرطان‌ها، برخی بیماری‌های قلبی، فشار خون بالا و بیماری‌های دیگری که ارث در آن دخیل است مانند دیابت، اختلال‌های سوخت و ساز بدن، اختلال‌های رفتاری

نتیجه‌گیری

ازدواج مهم‌ترین اتفاق در زندگی است که با اراده و انتخاب فرد همراه است. نظر به اهمیت ازدواج تشکیل خانواده و تأثیر آن در تداوم و استحکام خانواده و تربیت فرزندان و داشتن زندگی سالم توأم با رضایت، خوشبختی و احساس موفقیت، ضرورت دارد، دختران و پسران در آستانه ازدواج از خدمات مراکز مشاوره ازدواج بهره‌مند شوند تا از این طریق با اهداف، وظایف و حقوق یکدیگر به خوبی آشنا شده و با آرامش و اطمینان بیشتری در راه پرپیچ و خم ازدواج و تحکیم روابط زناشویی گام بردارند.

منابع

- زوجین جوان بخوانند؛ دکتر عبدالله زاده، مریم دادگر نیا، انتشارات بیهق - ۱۳۸۹

- مجموعه دستورالعمل‌های کشوری نظام مراقبت بیماری‌های غیرواگیر؛ دکتر مسعود رفعتی، دکتر مرجان قطبی، دکتر هاله احمد نیا، انتشارات سپیدبرگ باغ کتاب - ۱۳۸۷

بهر روز

سال بیست و چهارم / شماره ۸ / زمستان ۹۱ و بهار ۹۲

به این موضوع امتیاز دهید (۱ تا ۱۰۰)

کد این موضوع ۸۷۲۸

SMS ۳۰۰۰۷۲۷۳۰۱۰۰۰۱